

نام روزهای ماه در تقویم باستانی ایران

ادبیات فارسی مشحون از اشارات فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و تلمیحات گوناگون به رویدادها و... است. آگاهی بدانها دانشجویان را به درک بهتر عبارات و ابیات قادر خواهد ساخت. مثلاً در شاهنامه فردوسی از روزهای ماه در ایران باستان نام برده است؛ مانند:

سرِ سال نو، هرمز فرودین برآسود ازرنج روی زمین (یعنی روز هرمز از ماه فروردین = اول فروردین)

آشنایی بانام روزهای تقویم ایران باستان، این گونه ابیات را از ابهام بیرون می آورد. لازم به ذکر است که در گاه شماری ایران، سال، شمسی بوده است که به ۱۲ ماه سی روزه تقسیم می شد و نام آن دوازده ماه همان است که اکنون در تقویم رسمی ما جای دارد و از فروردین آغاز و به اسفند ختم می شود. چون ۱۲ ماه سی روزه، ۳۶۰ روز می شود در حالی که سال شمسی ۳۶۵ روز و نیم (تقریباً) می باشد، بعد از سی روز اسفند ۵ روز را به آن اضافه می کردند (به نام پنجه دزدیده یا خمسه مسترقه) که جزو ایام مقدس محسوب می شد و هرروز آن نیز نامی داشت. بدین ترتیب «هفته» در تقویم ایرانیان وجود نداشت. به نقل از یکی از دانشجویان اتیوپیایی من (به نام حسن ادریس دی بابا) این تقویم در اتیوپی نیز رواج دارد و در پنج روز آخرین سال که مقدس نیز محسوب می شود، مردم اتیوپی مراسم خاصی را انجام می دهند.

چون نام دوازده ماه سال در میان این سی روز وجود دارد، لاجرم هرماه، یک روز نام ماه و نام روز همسان می شد که آن را جشن می گرفتند. جهت آشنایی دانشجویان، در جدول زیر اسامی روزها آورده می شود. این اسامی برای تمام ماههای دوازده گانه تکرار می شود. مثلاً در همه ماههای ۱۲ گانه روز اول آن هرمزد، روز دوم بهمن و روز سوم اردیبهشت، روز چهارم شهریور و... نامیده می شد.

نام روز های هرمه در تقویم ایران باستان

شمارروز	نام روز	معنی ومفاهیم منتسب به روز ها	مراسم وبرخی جشن ها
۱	اورمزد	(هرمزد = اهورامزدا) نام خداوند است	روز جشن
۲	بهمن	اندیشه نیک	دراین روز از خوردن گوشت پرهیز می شود (روز بُر)
۳	اردیبهشت	بهترین راستی و پاکی	جشن می گرفتند جشن اردیبهشتگان
۴	شهریور	شهریاری نیرومند	در ماه جشن می گرفتند
۵	سپندارمذ	فروتنی و مهر پاک	جشن می گرفتند
۶	خرداد	تندرستی ورسایی	جشن می گرفتند
۷	امرداد	بی مرگی و جاودانگی	جشن می گرفتند
۸	دی به آذر	آفریدگار	
۹	آذر	آتش	جشن می گرفتند
۱۰	آبان	آبها هنگام آب	جشن می گرفتند
۱۱	خور(شید)	آفتاب خورشید	
۱۲	ماه	ماه	گاهان بار . دراین روز از خوردن گوشت پرهیز می شود (روز بُر)
۱۳	تیر	ستاره تیر ستاره باران	جشن می گرفتند
۱۴	گوش «گوش»	جهان زندگی هستی	دراین روز از خوردن گوشت پرهیز می شود (روز بُر)
۱۵	دی به مهر	آفریدگار	در دی ماه جشن می گرفتند گاهان بار
۱۶	مهر	دوستی .پیمان	جشن می گرفتند گاهان بار است
۱۷	سروش	فرمانبری	جشن گاهان بار است
۱۸	رشن	دادگری	
۱۹	فروردین	فروهر	در ماه فروردین جشن فروردینگان می گرفتند گاهان بار است
۲۰	ورهرام (بهرام)	پیروزی	
۲۱	رام	(رامش)شادمانی	دراین روز از خوردن گوشت پرهیز می شود (روز بُر)
۲۲	باد	باد	
۲۳	دی به دین	آفریدگار	جشن می گرفتند جشن دیگان
۲۴	دین	بینش درونی	
۲۵	آرد(آشی)	خوشبختی	
۲۶	اشتاد	راستی	
۲۷	آسمان	آسمان	
۲۸	زامیاد	زمین	
۲۹	مانتره سپند(ماراسپند)	گفتار پاک	
۳۰	انارام (انیران)	فروغ و روشنی بی پایان	
۱ پنجه	اهونه وت گات	نخستین بخش از گاتها یا سروده های زرتشت	اولین روز پنجه وروز ۳۶۱ از سال
۲ پنجه	اوشته گات	دومین بخش از سروده های زرتشت است	دومین روز پنجه وروز ۳۶۵ از سال
۳ پنجه	سپنته مت گاه	سومین بخش از سروده های زرتشت است	سومین روز پنجه وروز ۳۶۵ از سال
۴ پنجه	وهوخشتر گاه	چهارمین بخش از سروده های زرتشت است	چهارمین روز پنجه وروز ۳۶۵ از سال
۵ پنجه	وهشتو نیشت گاه	پنجمین بخش از سروده های زرتشت است	پنجمین روز پنجه وروز ۳۶۵ از سال
۶ پنجه	آزرداد(درسالهای کبیسه	روز افزوده شده	ششمین روز پنجه وآخرین روز سال (در کبیسه) وروز ۳۶۶ از سال